

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

เยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่กำลังเติบโตเพื่อก้าวไปรับผิดชอบต่อสังคมในอนาคต ฉะนั้นการที่เยาวชนมีความรู้ ความสามารถ และความประพฤติดีอยู่ในกรอบของศีลธรรมจรรยา ย่อมเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไปได้ในอนาคต แต่เยาวชนเป็นวัยที่ค่อนข้างมีปัญหาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นวัยที่เริ่มเปลี่ยนจากความเป็นเด็กเข้าสู่วัยหนุ่มสาว ร่างกายเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ในระยะนี้เด็กจะต้องมีการปรับสภาพทั้งร่างกายและจิตใจ อยู่ตลอดเวลาเพื่อให้เกิดความสมดุล เด็กส่วนมากจึงรู้สึกสับสน และถ้าการปรับตัวตามธรรมชาติไม่ดีพอ เด็กก็จะรู้สึกว่าตนมีปัญหาซึ่งอาจจะส่งผลไปถึงพฤติกรรมบางอย่างที่เบี่ยงเบนออกไป ปัญหาที่สำคัญที่สุดสำหรับเด็กวัยนี้คือ ปัญหาด้านบุคลิกภาพที่อาจเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย (คณะอนุกรรมการวิจัยและจัดสัมมนาคณะกรรมการดำเนินการจัดการจัดฉลอง 40 ปียูนิเซฟ, 2531 : 173) ประกอบกับเป็นวัยที่ความคิด ความอ่าน และความรับผิดชอบต่าง ๆ ยังมีไม่มาก มีลักษณะที่จะเชื่อในสิ่งใดง่าย ๆ ดังนั้นหากมีผู้ใดชักชวนไปในทางที่ผิด ๆ ก็มักจะมีความเห็นคล้อยตามเป็นเหตุให้เสียอนาคต เสียโอกาสอันดีไปปีหนึ่ง ๆ นับจำนวนไม่ถ้วน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2531 : 21) ซึ่งทำให้เกิดเป็นปัญหาและภาระต่อสังคม เช่นปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการทำแท้ง ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ปัญหาโสเภณี ปัญหาการทะเลาะวิวาท ฯลฯ เป็นต้น แทนที่เยาวชนจะเป็นผู้รับผิดชอบต่อสังคมในอนาคตกลับกลายเป็นผู้สร้างปัญหาให้แก่สังคม

นับแต่สงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนกระทำผิดเป็นเรื่องที่อารยประเทศทั้งหลายให้ความสนใจกันมากและนับวันจะยิ่งมากขึ้นไปทุกที เพราะเหตุที่ว่ากรณีเด็กหรือเยาวชนกระทำผิดมีอัตราสูงขึ้นกว่าเดิม หรือลักษณะความผิด นับวันจะเพิ่มความร้ายแรงขึ้นไปทุกที และต่างตระหนักดีว่าเด็กหรือเยาวชนทั้งหลายจะต้องเข้ารับภาระหน้าที่ในทางสังคมแทนผู้ใหญ่ในรุ่นปัจจุบันในวันข้างหน้าเพราะฉะนั้นจึงควรเป็นผู้ที่ดีพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ (สุพัตรา สุภาพ, 2507 : 2) ปัจจุบันสังคมไทยมีเด็กวัยรุ่นจำนวนมากที่ประพฤติตนเป็นนักเลง ส่อไปในทางอันธพาล มีกิริยาท่าทางแข็งกระด้าง ก้าวร้าว วาจาสามหาว หยาบคาย บ้างก็แสดงออกด้วยการแต่งกายและอากัปกริยาอันเป็นที่สะอูดตาแก่ผู้พบเห็น ชอบมั่วสุมกันอยู่ตามที่ชุมชน โดยเฉพาะตามโรงภาพยนตร์ ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานเริงรมย์ ด้วเป็นอั้งยี่หรือช่องโจร บ้างก็จับกลุ่มสูบบุหรี่ ดื่มสุรา ดิถยากระตุ้นประสาทหรือยาเสพติด ชอบก่อเรื่องทะเลาะวิวาท พกมีด พกปืน พกระเบิด เมื่อมีเรื่องไม่พอใจเกิดขึ้นก็ยกพวกเข้าตีกัน ทำร้ายกัน นอกจากนี้ยังมีการประพฤติผิดกฎหมายบ้านเมือง เช่น ปล้น จี ลักขโมย กระทำอนาจาร ข่มขืน กระทำชำเรา เป็นต้น (สุชา จันท์ธอม, 2532 : 4) และปัญหาที่เยาวชนจำนวนมากมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานของสังคม หรือมีพฤติกรรมต่อต้านสังคม ซึ่งหมายถึงการกระทำที่ขัดต่อศีลธรรมจรรยา ตลอดจนกฎหมายบ้านเมืองโดยปราศจากความรู้สึกว่าได้กระทำผิดหรือเกรงกลัวต่อผลทางลบที่จะเกิดตามมา ประพฤติตนไม่สมควรแก่วัย มั่วสุม ขาดระเบียบวินัย และมีค่านิยมโน้มเอียงไปในทางกระทำผิด ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในสังคม มีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติเป็นอย่างยิ่ง (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2529 : 1)

ในบรรดาปัญหาที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ปัญหาสำคัญที่ถูกหยิบยกมากล่าวมากที่สุดปัญหาหนึ่งก็คือ ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา ซึ่งความรุนแรงของปัญหานั้น ส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข่าวเกี่ยวกับการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษาในหนังสือพิมพ์ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน 2536 ซึ่งมีดังนี้

- นักเรียนอาชีวะกลุ่มหนึ่งรวมตึนักเรียนอาชีวะคู่อริ ตกลงไปตายในบ่อปลา เหตุเกิดที่บริเวณบึงสำราญ หมู่บ้านสหกรณ์ เขตคลองกุ่ม (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 9 กรกฎาคม 2536)

- นักเรียนอาชีวะประมาณ 200 คน ได้รวมตัวกันที่หน้าบริเวณ โรงเรียน อาชีวะแห่งหนึ่งและบุกเข้าไปในโรงเรียน ทำร้ายนักเรียน ทำลายป้ายชื่อโรงเรียน เผาป้อมยาม และขึ้นไปตัดเศียรพระวิฆณุกรรม เจ้าหน้าที่ ตำรวจได้ระดมกำลังจากหน่วยปราบปราม จราจรเข้าเคลียร์พื้นที่ พบผู้บาดเจ็บสาหัส 8 คน และเสียชีวิตในเวลาต่อมา 1 คน (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 23 กรกฎาคม 2536)

- เกิดเหตุปะทะกันระหว่างนักเรียนอาชีวะ 2 สถาบัน ที่บริเวณศูนย์การค้า เซ็นทรัล ลาดพร้าว ต่อเนื่องไปจนถึงสี่แยกรัชโยธิน มีผู้บาดเจ็บสาหัส 1 ราย จากการถูก กระสุนปืนยิงเข้าไปในรถโดยสารประจำทาง ตำรวจจับกุมนักเรียนอาชีวะสถาบันหนึ่งได้ 139 คน เป็นชาย 128 คน หญิง 13 คน ตรวจค้นของกลางพบอาวุธ เช่น มีดสั้น ไม้ตีเหล็ก ไม้ตีพลาสติก ไม้สามเหลี่ยม มีดพับขนาดใหญ่ ไม้เหลาปลายแหลมรูปหัวลูกศร หนังสติ๊ก รวมทั้งยาโคลอมประสาท และกัญชา (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 24 กรกฎาคม 2536)

- เกิดเหตุนักเรียนอาชีวะยกพวกตีกันหน้าโรงเรียนอาชีวะแห่งหนึ่ง พบ นักเรียนคนหนึ่งถูกยิงด้วยกระสุนปืน สอบสวนพบว่า ก่อนเกิดเหตุมีนักเรียนอาชีวะ กลุ่มหนึ่งประมาณ 7 - 8 คน เดินทางมาที่หน้าสถาบันประกาศศักดาตามหาคู่อริ ทำให้นักเรียนที่พบเหตุไม่พอใจ กรูเข้าจะทำร้าย เลยถูกยิงสวนด้วยปืนไปถูก นักเรียนคนดังกล่าว ก่อนจะวิ่งหลบหนีไป (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 24 กรกฎาคม 2536)

- ตำรวจ สน.บางเขน ได้รับแจ้งจากนักเรียนอาชีวะ 8 คนว่า ถูกนักเรียน อาชีวะแห่งหนึ่งทำร้ายทำให้ได้รับบาดเจ็บคนละเล็กน้อย สาเหตุเพราะนักเรียนอาชีวะ

กลุ่มดังกล่าวเข้ามาแย่งหัวเข็มขัด พวกตนไม่ยอมให้จึงถูกทำร้าย เหตุเกิดที่ป้ายรถโดยสารประจำทางหน้าวัดพระศรีมหาธาตุ (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 29 กรกฎาคม 2536)

- สก.อ. เมืองราชบุรี รับแจ้งเหตุว่า นักศึกษาอาชีวะแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสงครามจำนวน 3 คน ถูกวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งขีโมเตอร์ไซค์ไล่ตามมาทำร้าย และในจำนวนวัยรุ่นที่ทำร้ายพวกตนเป็นนักศึกษาอาชีวะแห่งหนึ่งในจังหวัดราชบุรี สอบสวนสาเหตุเกิดจากพวกคนขับมอเตอร์ไซค์มาดูกีฬาแล้วเกิดเขม่นกับวัยรุ่นดังกล่าว จึงโดนตักทำร้าย (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 1 สิงหาคม 2536)

- ตำรวจ 3 โรงพักจับกุมนักเรียนอาชีวะ 187 คน เป็นนักเรียนอาชีวะของสถาบันการศึกษา 3 แห่ง ซึ่งเกิดการเขม่นกัน ตำรวจจึงจับกุมไว้ก่อนจะเกิดเหตุปะทะกันจากการตรวจค้นพบมีดยาว 5 เล่ม ระเบิดปิงปอง 1 ลูก ปืนปากกาพร้อมกระสุน 3 นัด จำนวน 1 กระบอก เหตุเกิดที่บริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 15 สิงหาคม 2536)

- นักเรียนอาชีวะกลุ่มหนึ่งกำลังเดินทางไปเที่ยวศูนย์การค้ามาบุญครอง ขณะที่เดินอยู่บนถนนริมฟุตบาทถูกมือปืนซ่อนท้ายจักรยานยนต์ยิงด้วยกระสุนปืนเข้าที่กลางอก 1 นัด ทำให้มีผู้เสียชีวิต 1 คน ขณะที่ตำรวจเดินทางมาชั้นสุตรพลีศัพ ได้เกิดเหตุขึ้นอีก ฟากถนนหนึ่งคือ บริเวณหน้าร้านขายเสื้อผ้าชอยสยามสแควร์ 5 ถนนพระราม 1 นักเรียนอาชีวะอีกสถาบันหนึ่งถูกยิงตายเป็นรายที่สอง พบเพียงกองเลือดและปลอกกระสุนขนาด 11 มม. ตกอยู่พร้อมเสื้อชี้อปฝีกงาน (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ 8 กันยายน 2536)

- นักเรียนอาชีวะยิงปืนใส่นักเรียนอาชีวะคู่อริบนรถโดยสารประจำทางสาย 67 ท่ามกลางผู้โดยสารเต็มคันรถ กระสุนถูกนักเรียนคู่อริแล้วลูกหลงยังพลาดไปถูกชายชราอายุ 60 ปีเสียชีวิต และถูกผู้โดยสารอีกคนได้รับบาดเจ็บ ส่วนมือปืนกับพวก 3 คนโดนจับกุม หลังเกิดเหตุได้มีกลุ่มนักศึกษาโรงเรียนผู้ตายเดินทางไปที่เกิดเหตุประมาณ

100 คน หลังจากนั้นเดินทางไปสถานีตำรวจเพื่อดูหน้าผู้ต้องหา เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องระดมกำลังไปคอยระวังเพื่อไม่ให้เหตุการณ์ลุกลามต่อไป (หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ 1 ตุลาคม 2536)

ภาพสะท้อนความร้ายแรงและเป็นอันตรายต่อสังคม จากปรากฏการณ์ก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา จะเห็นได้จากรายงานการสำรวจของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 29 กรกฎาคม 2536 ที่ระบุถึงเขต อันตราย อันเป็นบริเวณที่เด็กนักเรียนอาชีวะใช้เป็นสมรภูมิของตน ดังนี้

"พบเขตอันตราย "สนามรบ" อยู่ที่สี่แยกลาดพร้าว - หน้าเซ็นทรัล หลายสถาบันพยายามพา "หัวเข็มขัด" ยึดอกเข้ากุม แต่เผชิญแรงต้าน เพราะเป็น "ทางเสือ (หลายตัว) ผ่าน" เขตจตุจักร ไทยสุริยะ ไทยวิจิตรศิลป์ วิทยาเขตมีน ฯลฯ "สวนสมเด็จพระเจ้า" หน้าห้างคือสนามประลองกำลัง เขตอันตรายรองไปคือ อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ สมรภูมิที่ยังไม่มีใครยึดครองได้เด็ดขาดเช่นกัน สยามสแควร์ - อุเทนถวาย ฟากตรงข้ามถนนวิทยาเขตปทุมวันอยู่ใกล้กันเลยต้อง "ตีประเพณี" มิได้ขาด"

และการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ ของหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจการเมือง ฉบับที่ 29 วันที่ 19 - 21 สิงหาคม 2536 สามารถสรุปผลได้ดังนี้คือ

1. เป็นปัญหาที่ควรรีบแก้ไขอย่างเร่งด่วน หากปล่อยไว้ประชาชนจะเดือดร้อนมากกว่านี้ และปัญหานี้สะท้อนให้เห็นว่า สถาบันสังคมในปัจจุบันแย่ง คนในสังคมจึงนิยมใช้กำลังในการตัดสินปัญหา

2. สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น เกิดจากค่านิยมของสถาบันบางสถาบันที่รุ่นพี่จะปลุกฝังให้รุ่นน้องมีความแค้นต่อสถาบันที่เป็นคู่อริ และสภาพสังคมที่มีสิ่งเร้าใจซึ่ง

ช่วยให้นักเรียนมีการกระทำที่รุนแรง รวมไปถึงพฤติกรรมที่เลียนแบบผู้ใหญ่ ที่มักตัดสินปัญหาด้วยความรุนแรง

3. รัฐบาลควรมีนโยบายเร่งด่วนในการแก้ปัญหา ในการแก้ปัญหามีทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยกับการใช้วิธีการเด็ดขาด และฝ่ายที่เห็นว่า ควรใช้วิธีการนุ่มนวล รัฐบาลซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและมีอำนาจในการดำเนินการแก้ไข ต้องหันมาให้ความสำคัญกับปัญหานี้ โดยเร่งด่วนและต้องเปิดใจให้กว้างในการแก้ปัญหา

จากข่าวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ สถานที่ที่เป็น สมรภูมิอันตรายของประชาชนทั่วไป และความคิดเห็นของสังคมที่มีต่อปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา ย่อมเป็นที่ประจักษ์ถึงความสำคัญและจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องหาหนทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว แม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบหลาย ๆ ฝ่าย ต่างก็พยายามที่จะแก้ไขอยู่ตลอดเวลา แต่ก็ไม่ค่อยจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจปรากฏการณ์การก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษายังคงเกิดขึ้นเสมอเรื่อยมา ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า เรายังขาดองค์ความรู้ความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ดังกล่าวอย่างเพียงพอในการแก้ปัญหา อีกทั้งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเยาวชนในด้านต่าง ๆ ที่เรามีอยู่ยังไม่สามารถทำให้เรารู้ลึกซึ้งในแบบแผนพฤติกรรมความเป็นอยู่ของพวกเขาเท่าไรนัก ดังที่ เสรีน ปุณณะหิตานนท์ (2524 : 1) กล่าวไว้ว่า

"เป็นที่น่าประหลาดใจว่า ถึงแม้จะได้เคยมีนักวิชาการและนักเขียนที่มีชื่อเสียงหลายท่านเสนอผลงานการวิจัยและเรื่องราวเกี่ยวกับเยาวชน (youth) ในแง่ใดแง่หนึ่งมาแล้วเป็นจำนวนมาก แต่ก็ไม่มีใครกล้ายืนยันว่าสังคมได้รู้เรื่องราวเกี่ยวกับคนในวัยนี้ดีเพียงพอแล้ว นักวิชาการบางท่านอาจจะรายงานให้เราทราบ เป็นอันมากเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเยาวชนหรือคนวัยรุ่น ตั้งแต่เริ่มแรกที่ล่วงเข้าสู่วัยนี้ไปจนถึงตอนเริ่มเข้าสู่วัยของการเป็นผู้ใหญ่ แต่ก็ไม่ได้ทำให้เรารู้ อย่างเพียงพอในเรื่องการรู้จักตนเองของคนวัยรุ่น เราอาจจะทราบบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับกระบวนการปลูกฝังค่านิยมเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางสังคมและ

สร้างบุคลิกภาพ ที่ทำให้เยาวชนมีแบบแผนความเป็นอยู่อย่างนั้นอย่างนี้ แต่เราก็ไม่ค่อยจะ
 ได้รู้ว่าแบบแผนดังกล่าวมีแบบใดบ้าง มีรูปแบบและเนื้อหาอย่างไรบ้าง อย่างไรก็ตามจาก
 ผลการวิจัยที่ถูกต้องตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีอยู่ไม่สู้จะมากนัก เราก็อาจจะ
 ทราบได้เป็นอันมากกว่า มีอะไรที่ผิดไปจากภาพของคนวัยรุ่นที่คนโดยทั่ว ๆ ไปกล่าวกันว่า
 เป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ โดยที่ไม่จำเป็นว่าเราจะต้องพึงพอใจต่อผลงานดังกล่าวนี้ (เนื่อง
 จากขาดรายละเอียดและเป็นเรื่องเฉพาะเยาวชนบางพวก)" จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง
 มีองค์ความรู้ ความเข้าใจที่สามารถอธิบายต่อปรากฏการณ์การก่อเหตุทะเลาะวิวาทของ
 นักเรียนนักศึกษาได้ลึกซึ้งและชัดเจนกว่าเดิม ซึ่งจะทำให้เกิดหนทางในการป้องกันและ
 แก้ไขต่อปัญหานี้ได้ผลกว่าที่ผ่านมาในอดีต

สำหรับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา
 เท่าที่ผ่านมา นั้น ค่อนข้างมีงานวิจัยอยู่อย่างจำกัด คือ สุภาพันท์ รื่นสำราญ (2525) ได้
 ศึกษาเรื่อง "การศึกษาปัญหานักเรียนก่อเหตุทะเลาะวิวาทในเขตกรุงเทพมหานคร" พบว่า
 สาเหตุในการก่อเหตุทะเลาะวิวาทนั้นสืบเนื่องจากตัวนักเรียนผู้นั้นเองมีนิสัยเกร ขาดการ
 ดูแลเอาใจใส่จากบิดามารดา ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และโรงเรียนเป็นส่วนประกอบทำ
 ให้เกิดเหตุทะเลาะวิวาทขึ้นมา กรมพลศึกษา (2526) ได้ศึกษาเชิงสำรวจเรื่อง "การศึกษา
 สาเหตุนักเรียนก่อเหตุทะเลาะวิวาทในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยศึกษาประวัติความเป็นมา
 ของปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นทั่ว ๆ
 ไปเกี่ยวกับนักเรียนนักศึกษาก่อเหตุทะเลาะวิวาท เช่น ด้านการปกครอง ด้านกฎระเบียบ
 วินัย ด้านสื่อมวลชน ด้านการแข่งขันกีฬาของนักเรียน จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง 4 กลุ่ม คือ
 นักเรียนนักศึกษาผู้เคยก่อเหตุทะเลาะวิวาทมาแล้ว ครู - อาจารย์ฝ่ายปกครอง สารวัตร
 นักเรียน และตำรวจสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน และพ่อพระธรรม แว่ววิเศษ (2534) ศึกษา
 เรื่อง "ลักษณะจิตสังคมเพื่อป้องกันพฤติกรรมทะเลาะวิวาทของวัยรุ่น ผลการศึกษา
 สรุปได้ว่า ทักษะติดต่อการทะเลาะวิวาทเป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุดของพฤติกรรมทะเลาะ
 วิวาท ทักษะติดต่อการทะเลาะวิวาทมีความสัมพันธ์กับการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม โดย
 นักศึกษาที่มีลักษณะการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากเท่าไร มีทักษะติดต่อการทะเลาะ

วิวาทน้อยลงเท่านั้น และการรับรู้บรรยากาศแบบประชาธิปไตยระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ก็เกี่ยวข้องกับการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมในทางบวก ส่วนลักษณะการมุ่งอนาคตสูงของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการทะเลาะวิวาท การรับรู้บรรยากาศแบบประชาธิปไตยระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ลักษณะการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม สุขภาพจิต และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากกว่านักศึกษาที่มีการมุ่งอนาคตต่ำ

ส่วนงานวิจัยที่ใกล้เคียงและมักจะถูกนำมาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์การก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษาอยู่บ่อย ๆ คืองานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาสาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก และผลการศึกษาที่ได้ก็เป็นไปในลักษณะใกล้เคียงกัน สาเหตุหลักเกิดจากปัจจัยทางครอบครัว สัมพันธภาพภายในครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพและอารมณ์ ขาดความอบอุ่น การคบเพื่อน รวมทั้งปัจจัยทางสภาพสังคมที่มีปัญหา (ทัตพงศ์ สุนทรพิพิธ, 2518 : อัชฌา ลิมปีไพฑูรย์, 2521 : เสาวภา วัชรกิติ, 2521 : บุษบง เมฆวิชัย, 2523 : พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2523 ฯลฯ) ซึ่งสังคมส่วนใหญ่มักจะนำมาเชื่อมโยงว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่นอกกลุ่มนอกทาง ประพฤติตนในทางที่ผิด ชอบก่อเหตุทะเลาะวิวาท

หรือทัศนะของสังคมในมุมมองด้านอื่นๆ ที่มีความคิดเห็นต่อสาเหตุการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ เช่น นายแพทย์วิทยา นาควัชระ ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชได้วิเคราะห์ในแง่จิตใจว่าเกิดจากสาเหตุหลัก 5 ประการคือ 1. ความก้าวร้าวที่มาจากสภาพแวดล้อมและครอบครัว 2. ปมด้อย ซึ่งนักเรียนที่มาเรียนสายอาชีวะมักมีความรู้สึกว่าคุณเองมีปมด้อย 3. ค่านิยม โดยเฉพาะจากนักเรียนรุ่นพี่ที่สั่งสมกันมายาวนาน 4. ความเหงาความว้าเหว 5. ต้องการสร้างความสนใจ (หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ 2 สิงหาคม 2536) นายกิติกร มีทรัพย์ นักจิตวิทยาประจำสถาบันสุขภาพจิต ให้ความเห็นว่าเป็นสาเหตุหนึ่งมาจากการเอาอย่างการใช้ความรุนแรงทางสังคมซึ่งมีอยู่หลายรูปแบบในปัจจุบัน และปัญหาด้านจิตใจของเด็ก รวมถึงหลักสูตรสายอาชีพไม่เข้มข้น เด็กมีเวลาว่างมากจึงใช้เวลาว่างไปก่อเหตุทะเลาะวิวาท ยกพวกตีกัน (มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับที่ 675 30

กรกฎาคม 2536) กองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนชี้ว่าสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการรักศักดิ์ศรี รักพวกพ้อง เพราะมีการปลุกฝังเรื่องความรักสถาบันมากเกินไป (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ฉบับที่ 9 1 - 7 สิงหาคม 2536) เป็นต้น

จะเห็นว่า สังคมไทยเรานั้นค่อนข้างจะมีองค์ความรู้อย่างมากมาย ในการอธิบาย สาเหตุเกี่ยวกับการกระทำผิดของเยาวชน ซึ่งรวมทั้งพฤติกรรมก่อเหตุทะเลาะวิวาท ของนักเรียนนักศึกษาด้วย คำอธิบายที่เรามักจะใช้ในการอธิบายนั้น มักจะมุ่งประเด็นไปที่ สาเหตุเกิดจากเยาวชนที่เป็นปัญหา อันเนื่องมาจากปัจจัยทางด้านครอบครัว สภาพจิตใจ และสภาพสังคมมีปัญหา ซึ่งคล้ายกับเป็นคำตอบที่สำเร็จรูปในการอธิบายปัญหาต่าง ๆ ที่ เกิดจากเยาวชน และคำตอบลักษณะนี้ก็เป็นคำตอบที่ไม่ผิดเท่าไรนัก แต่จะสามารถทำให้ เรามีความเข้าใจในตัวปัญหาได้เพียงไรนั้น ภาวะความรุนแรงของปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับ เยาวชนย่อมเป็นที่ประจักษ์อยู่แล้ว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เราต้องมีวิธีการที่สามารถทะลุความ คิดแบบเดิม ๆ ที่มักยึดติดกับประเด็นของการหาสาเหตุ เพื่อที่เราจะสามารถสร้างความ เข้าใจเกี่ยวกับเยาวชนในวัยนี้มากกว่าเดิม เช่น เมื่อเราพิจารณาพฤติกรรมใครก็ตาม เราก็ ควรที่จะมุ่งไปเสาะแสวงหาเหตุปัจจัยที่ทำให้เขาประพฤติเช่นนั้น และไม่ควรพอใจกับคำ ตอบง่าย ๆ ตื้น ๆ เช่น เพราะเขาเป็นคนเลว เพราะเขาเคยทำเช่นนั้นมาเสมอ ๆ จนเป็น นิสัยหรือพ่อแม่เขาไม่สั่งสอน ข้อสรุปง่าย ๆ เช่นนี้ไม่เพียงพอ เพราะจะไม่ช่วยทำให้เขา เปลี่ยนพฤติกรรมได้ ความจริงที่คนจะมีพฤติกรรมอย่างไรย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ในบริบทและสภาพแวดล้อมในเวลานั้น การมุ่งไปวิเคราะห์พฤติกรรมโดยพิจารณาหาเหตุ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมนั้นในบริบทและสภาพแวดล้อม จะช่วยทำให้เกิดความเข้าใจ และความเห็นอกเห็นใจ ทำให้สามารถเอาใจเราไปใส่ใจเขา และเกิดความเข้าใจว่าทำไม เขาจึงทำเช่นนั้น เป็นต้น (อคิน รพีพัฒน์, 2537 : 192)

ดังนั้นการศึกษาเรื่องเงื่อนไขทางสังคมที่มีผลต่อปรากฏการณ์การก่อเหตุทะเลาะ วิวาทของนักเรียนอาชีวะในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ใน มุมมองทางสังคมวิทยาโดยพิจารณาไปที่เงื่อนไขทางสังคมภายในบริบทและสภาพแวดล้อม

ของสถาบันที่เขามีวิถีชีวิตอยู่ว่า มีกระบวนการทางสังคมอะไรบ้างที่เป็นแบบแผนและกลไกต่อการเกิดขึ้นและดำรงอยู่ของปรากฏการณ์การก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจพวกเขาภายใต้บริบทและสภาพแวดล้อมของเขาเอง จะทำให้เราสามารถเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ การให้เหตุผลและความหมายของพวกเขาคือสิ่งต่าง ๆ ในสังคมที่เขาดำเนินอยู่ ซึ่งจะเห็นประเด็นที่สำคัญที่จะทำให้เราเข้าใจในพฤติกรรมก่อเหตุทะเลาะวิวาทของพวกเขาลึกซึ้งและชัดเจนมากขึ้น อันจะนำไปสู่หนทางในการหาแนวทางป้องกันและแก้ไขต่อปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวให้ได้ผลดีกว่าที่ผ่านมา

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. ต้องการศึกษาว่า มีกระบวนการทางสังคมอะไรบ้างภายในบริบทและสภาพแวดล้อมของสถาบันที่เป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการเกิดขึ้นและดำรงอยู่ของปรากฏการณ์การก่อเหตุทะเลาะวิวาทและกระบวนการดังกล่าวมีแบบแผนและกลไกอย่างไร
2. ต้องการศึกษาว่านักเรียนนักศึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่อเหตุทะเลาะวิวาทนั้นมีโลกทัศน์ และกระบวนการให้เหตุผลอย่างไรในพฤติกรรมก่อเหตุทะเลาะวิวาท

1.3 ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาเงื่อนไขทางสังคมที่มีผลต่อปรากฏการณ์การก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะในครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบกรณีศึกษาโดยเลือก โรงเรียนอาชีวะที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่ามีเหมาะสมและน่าสนใจต่อการศึกษา เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในด้านการเรียนแล้วยังเป็นโรงเรียนที่มีประวัติการก่อเหตุทะเลาะวิวาทอยู่เสมอมา ทำให้เราสามารถที่จะเห็นถึงกระบวนการทางสังคมภายในบริบทและสภาพ-

แวดล้อมของโรงเรียนนี้ได้ว่า มีแบบแผนและกลไกอย่างไรที่เป็นเงื่อนไขหรือปัจจัยที่นำไปสู่การเกิดขึ้นและดำรงอยู่ของพฤติกรรมการทะเลาะวิวาทซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญของการศึกษานี้ประกอบกับได้รับความกรุณาจากผู้บริหารของโรงเรียนให้สามารถทำการศึกษได้ (ส่วนใหญ่ ผู้บริหารมักจะไม่ได้ให้ความร่วมมือ เนื่องจากเกรงว่าจะทำให้เสียภาพพจน์และชื่อเสียงของโรงเรียน) อีกทั้งได้รับความร่วมมืออย่างดีจากท่านอาจารย์ผู้หนึ่งที่มีความสนิทสนมเป็นพิเศษกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมการทะเลาะวิวาท (เป็นผู้ที่นักเรียนให้ความเคารพและนับถือเป็นอย่างมาก เพราะเป็นผู้ที่เข้าใจและเคยช่วยเหลือนักเรียนไม่ให้ถูกไล่ออก) ในด้านการให้ข้อมูลต่าง ๆ และแนะนำตัวผู้วิจัยกับนักเรียน ทำให้ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือและสามารถเข้าไปคลุกคลีกับนักเรียนเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากในการเข้าถึงข้อมูลอีกทั้งยังช่วยลดความเสี่ยงอันตรายของผู้วิจัยจากการที่นักเรียนเหล่านี้ไม่ไว้ใจ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เกิดมิติในการมองปรากฏการณ์การก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะที่มุ่งจะทำความเข้าใจต่อเบื้องหลังแห่งสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมการทะเลาะวิวาทระหว่างสถาบันของนักเรียนอาชีวะ แทนที่จะยึดติดกับรูปแบบเดิม ๆ ที่มักจะมุ่งเน้นในประเด็นการหาสาเหตุและแนวทางแก้ไข
2. ทำให้ทราบถึงว่าเงื่อนไขทางสังคมภายในบริบท และสภาพแวดล้อมของสถาบันว่ามีกระบวนการทางสังคมอะไรบ้างที่เป็นเงื่อนไขที่สำคัญต่อการเกิดขึ้นและดำรงอยู่ของปรากฏการณ์การก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะและกระบวนการดังกล่าวมีแบบแผนและกลไกอย่างไร

3. ทำให้สามารถเข้าใจในโลกทัศน์ วิชิต วิธิการให้เหตุผลของนักเรียน
อาชีวะที่มีพฤติกรรมก่อเหตุทะเลาะวิวาทได้ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรม
ดังกล่าว

4. ทำให้เกิดองค์ความรู้ ความเข้าใจที่จะนำไปสู่หนทางในการวางแผนและ
มาตรการต่าง ๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวที่จะช่วยลดพฤติกรรมก่อเหตุทะเลาะวิวาท
ของนักเรียนอาชีวะ